

Datum

2023-04-13

Vår referens

Irma Cupina

Utredningssekreterare

irma.cupina@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Ansökan om medel för lokal utveckling, minskad segregation och sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden HVO-2023-1261

Sammanfattning

Malmö stad har fått stimulansmedel från Socialstyrelsen med syfte att främja lokal utveckling och motverka segregation. Kommunstyrelsen har även beslutat att tillföra medel med samma ändamål. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har erbjudits möjlighet att inkomma med en ansökan om en del av dessa medel. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har tagit fram förslag på aktiviteter utifrån statsbidragets och kommunstyrelsens intentioner samt gjort bedömningen att dessa kan utföras under 2023 vilket är ett krav för att tilldelas medlen. Förvaltningen bedömer att framtagna förslag på aktiviteter är både ändamålsenliga och genomförbara. Förvaltningen föreslår därför att nämnden godkänner ansökan i sin helhet.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner ansökan om medel för redovisade insatser för lokal utveckling, minskad segregation och sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse HVON 2023-04-28 Ansökan om medel för lokal utveckling, minskad segregation och sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2023-04-20

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2023-04-28

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Malmö stad har fått stimulansmedel från Socialstyrelsen med syfte att främja lokal utveckling och motverka segregation. Kommunstyrelsen har även beslutat att tillföra medel med samma ändamål. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har erbjudits möjlighet att ansöka om en del av dessa medel för insatser inom området lokal utveckling, minskad segregation och sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden. Förvaltningarnas ansökningar behöver inte ta ställning till

vilka medel som ansökan avser (Socialstyrelsens eller kommunstyrelsens). Detta kommer att beslutas av kommunstyrelsen. Vilka medel som finansierar vilka aktiviteter kommer att tydliggöras i kommunstyrelsens beslut.

Förvaltningen har tagit fram förslag på aktiviteter utifrån statsbidragets och kommunstyrelsens intentioner samt gjort bedömningen att dessa kan utföras under 2023 vilket är ett krav för att tilldelas medlen. Aktiviteterna syftar till stor del att tillgängliggöra staden utifrån satsningar på utomhusmiljöer och uppsökande verksamhet. De syftar även till att skapa generationsöverskridande relationer. Allt detta leder till en ökad trygghet och minskad social isolering. Samhället idag är till stor del utformat utifrån en digital närvaro. Trots detta vet vi att många lever i ett digitalt utanförskap vilket framför allt gäller äldre personer. Det digitala utanförskapet kan leda till social isolering och som följd ofrivillig ensamhet men även till inskränkningar i individens möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter. Utifrån detta bedömer förvaltningen att framtagna förslag på aktiviteter är både ändamålsenliga och genomförbara. Förvaltningen föreslår därför att nämnden godkänner ansökan i sin helhet. Bakgrund och ansökan följer nedan.

Bakgrund och uppföljning

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att genomföra en satsning på sociala insatser för barn och unga i utsatta områden under åren 2021–2023. Syftet med statsbidraget är att minska risken för barn och unga att dras in i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet. Medlen är avsedda för att utveckla samverkan mellan aktörer i lokalsamhället såsom socialtjänst, polis och skola. Medlen kan även användas för att förstärka och komplettera kommunens brottsförebyggande arbete, öka tillgängligheten i socialtjänstens verksamheter gentemot barn och unga, till exempel i form av fler fältarbetare. Statsbidraget kan främja eller förstärka befintlig verksamhet och bidra till en mer strukturerad samverkan mellan exempelvis socialtjänst, skola och polis på individnivå kring barn och unga som hamnat i eller riskerar att hamna i en kriminell livsstil. Medlen fördelas efter rekvisition till de kommuner som omfattas av Polismyndighetens lägesbild över utsatta områden.

Kommuner som har tagit emot statsbidrag för 2023 ska skicka in en redovisning om hur medlen har använts. Återrapporteringen kommer i huvudsak att innehålla frågor om hur statsbidraget har använts, vilka aktiviteter som kommunen har genomfört och vilka resultat som har uppnåtts.

Medel som inte har använts eller som inte har använts i enlighet med angivna villkor ska återbetalas till Socialstyrelsen. Ett sådant villkor är att återrapporteringen till Socialstyrelsen sker inom angiven tidsram.

Utöver statsbidraget som kan rekvireras från Socialstyrelsen har kommunstyrelsen beslutat om anslag som förvaltningarna kan ansöka om. Aktiviteter som finansieras av medlen ska beakta relevanta kommunfullmäktigemål. Följande mål ska särskilt beaktas i ansökan om medel:

- Målområde *Stadsutveckling och klimat*. I målet framgår det att Malmö stad genom planeringen av staden ska verka för minskad segregation.
- Målområde *Trygghet och delaktighet*. Malmö stad ska verka för att öka tryggheten bland Malmöborna och för att brottsligheten ska minska. Här har kommunstyrelsen fått i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och bolag definiera och starta ett

långsiktigt och strategiskt områdeslyft i Malmös socioekonomiskt svaga delar med ett särskilt fokus på barn och ungas uppväxtvillkor. På sidan 16 i Malmö stads budget 2023 under ”ökad delaktighet i ett öppet Malmö” betonar kommunfullmäktige att ”arbetet ska bygga på lokala behov av både social och fysisk karaktär”.

Aktiviteter som finansieras av kommunstyrelsen återrapporteras via årsanalysen.

Ansökan gäller nedanstående insatser

Jämlikhetsanalys av beviljade biståndsinsatser - annonsering och tolk

Utifrån vetenskapen om ojämlika villkor gällande hälsa och sambandet med socioekonomiska faktorer har en jämlikhetsanalys utförts inom ramen för ett budgetuppdrag av hälsa- vård och omsorgsnämnden. Analysen bygger på data från statistiska centralbyrån samt hälsa, - vård- och omsorgsnämndens avdelning för myndighet. Utifrån dessa uppgifter har tillgången till nämndens biståndsbedömda insatser analyserats i förhållande till olika socioekonomiska variabler. Analysen visar att dessa faktorer på olika sätt har betydelse för sannolikheten att överhuvudtaget ha insatser men även hur många insatser som beviljats.

Analysen visar sammantaget att nämnden fortsättningsvis behöver fokusera på att identifiera orsakerna till resultatet som framkommer i rapporten. Det fortsatta arbetet bör utifrån identifiering av orsaker handla om att undersöka, föreslå och genomföra åtgärder för att motverka de ojämlikheter som synliggörs av analysen.

Till följd av resultaten i analysen har förvaltningen beslutat att fortsätta analysen med fokus på disponibel inkomst och födelseregion. Nästa steg i analysen är att genomföra en kvalitativ undersökning genom bland annat intervjuer med brukare och Malmöbor. För att detta ska kunna genomföras behöver förvaltningen annonsera om behovet av informanter i olika kanaler på både svenska och andra språk. Utöver detta bedöms det finnas ett behov av att använda tolk vid vissa av intervjuerna.

Målgrupp: Seniora Malmöbor, anhöriga samt brukare inom förvaltningen

Koppling till KF-mål: Ålder är den enskilt starkaste faktorn som påverkar sannolikhet att en person blir beviljad insats – ju äldre du är desto större sannolikhet att du har insatser och att du har fler insatser, oavsett övriga variabler. Även hushållsställning har ett tydligt samband med detta. Personer som bor tillsammans med någon har mindre sannolikhet att ha insats. Sammanboende har även färre insatser än ensamboende. Ålder och hushållsställning som viktiga faktorer är inte förvånande. Det är dock inte heller helt oproblematiskt, inte minst ur ett anhörigperspektiv. Analysen visar även att ekonomiska förutsättningar har betydelse för antal insatser samt att personer födda utanför Norden har mindre sannolikhet att ha insatser än personer födda inom Norden. För att tillgängliggöra förvaltningens stöd och service till fler Malmöbor och anhöriga krävs fördjupad kunskap om vad dessa skillnader beror på samt åtgärda det som ligger inom förvaltningens rådighet.

Kostnad tolk: 35 000 kronor

Kostnad annonsering: 60 000 kronor

Kontaktperson: Utvecklingssekreterare Anna Lundström, anna.lundstrom@malmo.se

Förbättra utemiljön på samtliga särskilda boenden och korttidsboenden

Aktiviteten som planeras är att förbättra utemiljön på samtliga kommunala särskilda boenden och korttidsboenden i syfte att skapa förutsättningar för rekreation, vila och aktivitet för de boende, i samvaro med unga och vuxna anhöriga och närstående. Mer utevistelse i inbjudande miljö med stimulans för sinnen och med möjlighet till aktivitet och umgänge över generationsgränser bidrar till positiva hälsoeffekter och ökad livskvalitet.

Målgrupp: Boende på kommunala särskilda boenden samt anhöriga och boende i närområdet

Koppling till kommunfullmäktiges mål: Malmö stads kommunala boenden ligger spritt över hela staden, i alla områden. Genom att främja en mer attraktiv och tillgänglig utemiljö på dessa genom exempelvis planteringar, tillgängliga möbler och gröna ytor skapas både bättre stadsutveckling och klimat. När utemiljön blir mer attraktiv främjar detta även utevistelse där möjligheterna för en högre närvaro av olika generationer och möten främjas. Avdelningen för särskilt boende har i uppdrag att ta fram en utevistelsestrategi samt en standard för utemiljöerna tillsammans med serviceförvaltningen och detta arbete ligger väl i linje med denna aktivitet.

Kostnad: 1 700 000 kronor

Kontaktperson: Enhetschef Sara Österberg, sara.osterberg@malmö.se

Genom ökad kunskap om kost och levnadsvanor minska antalet Malmöbor med diabetes typ 2 i Rosengård

Ökningen av typ 2-diabetes är starkt kopplad till minskad fysisk aktivitet och en tilltagande ökning av kroppsvikten. Detta innebär en utmaning för både hälso- och sjukvården och för samhället i stort. Förekomsten av typ 2-diabetes skiljer sig mellan stadsdelarna i Malmö och sjukdomen är vanligare i socioekonomiskt utsatta områden än i andra delar av staden. Diabetes kan leda till följsjukdomar som kan ge komplikationer i form av allvarlig synnedbättningsförändring, njurpåverkan och hjärt-kärlsjukdom. Med rätt förebyggande insatser kan diabeteskomplikationer fördröjas eller förhindras. De personer som kan hålla ett stabilt och normalt blodsocker minskar kraftigt risken för komplikationer. Hälsosamma och regelbundna kostvanor är viktigt för att säkerställa stabila blodsockervärden och för att förhindra komplikationer.

Mot denna bakgrund bjuds Malmöbor i alla åldrar boende i Rosengård in till tre evenemang under hösten 2023. Evenemangen är för nuvarande i planeringsstadiet, men målsättningen är ett samarbete mellan fler olika yrkesgrupper inom hälsa-, vård och omsorgsförvaltningen (mötesplats Seniorum, anhörigkonsulenter, dietist, psykiatriundersköterska och diabetessjuksköterska), tre lokala vårdcentraler, en skola, ett lokalt idrottsförbund och det lokala sociala företaget Yalla trappan. Genom en kombination av matlagning med inspiration från olika kulturer, utbildning om kost och levnadsvanor samt fysisk aktivitet ges deltagarna kunskap och inspiration för att fatta medvetna beslut om hur varje individ kan påverka sin egen hälsa och sitt eget välmående.

De planerade evenemangen är en del i ett större projekt, Projekt Rosengård, som har som målsättning att förbättra omhändertagandet av brukare/patienter med diabetes och med risk att utveckla diabetes. Det förbättrade omhändertagandet ska verka för att färre personer med diabetes utvecklar komplikationer till följd av sin sjukdom och att färre personer i socioekonomiskt utsatta områden insjuknar i diabetes. Projekt Rosengård ingår i Malmö stads

arbete utifrån kunskapsalliansen Cities Changing Diabetes (en kunskapsallians med andra städer, Malmö universitet, Novo Nordisk och Region Skåne).

Utifrån Malmöbornas egna önskemål lagas och provas mat samtidigt som deltagarna får information om kost- och levnadsvanor. Det finns också möjlighet att få sitt blodtryck och blodsocker kollat. Samtidigt erbjuds de yngre deltagarna fysisk aktivitet tillsammans med en lokal idrottsförening.

Målgrupp: Malmöbor i alla åldrar boende i Rosengård.

Koppling till kommunfullmäktiges mål: Statistiken visar att antalet Malmöbor i socioekonomiskt utsatta områden som har diabetes typ 2 har fördubblats på åtta år. Målet är att genom lokal och kulturell förankring öka kunskapen om hur en genom kost och levnadsvanor kan påverka sin hälsa och sitt välmående. Det långsiktiga målet är att genom tre evenemang bestående av utbildning kombinerat med sociala och fysiska aktiviteter bidra till en förbättrad hälsa och goda levnadsvillkor för Malmöbor boende i Rosengård. Evenemangen bidrar också till en ökad tillit till kommunens och regionens verksamheter, samt Malmöbornas möjlighet att kunna påverka sin egen vardag och aktivt delta i samhället.

Kostnad: 100 000 kronor

Kontaktperson: Enhetschef Christina Hansson Ravanelli, christina.hanssonravanelli@malmo.se

Generationsöverskridande aktiviteter mellan mötesplats och förskola

Mathildenborgs mötesplats ligger i nära anslutning till en förskola i Limhamn. Mötesplatsen och förskolan har bland annat gemensamma grönytor utomhus där gäster och förskolebarn möts och har gemensamma aktiviteter. Mötena är mycket uppskattade av alla deltagare och generationsöverskridande möten bidrar till samhörighet, relationer och trygghet. Förskolan och mötesplatsen har tillsammans tagit fram två förslag på gemensamma aktiviteter:

Det första förslaget är att anordna en workshop där seniora gäster vid mötesplatsen i Mathildenborg skapar pyssel och konst tillsammans med barn från förskolan. Resultatet från workshoppen blir en gemensam vernissage.

Det andra förslaget är att seniorer och elever gör en utflykt till en trädgård eller park och går en gemensam trädgårdsvandring. Aktiviteten är tänkt att inspirera fortsatt gemensamt arbete med trivsel och gemensam utemiljö.

Målgrupp: Seniora Malmöbor och barn på förskolan Flodillern.

Koppling till kommunfullmäktiges mål: Äldre ska kunna leva ett aktivt och socialt liv i Malmö. Genom generationsöverskridande aktiviteter skapas något gemensamt för Malmös äldre och yngre att mötas kring. Att ingå i en social gemenskap och ha en gemensam målbild bidrar till att minska känslan av ensamhet och är ett positivt exempel på hur staden kan arbeta med att minska ofrivillig ensamhet och social isolering. Aktiviteterna bidrar till att stadens verksamheter och offentliga rum synliggörs och tillgängliggörs genom ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv för fler Malmöbor. När människor i olika åldrar möts skapas nya relationer, vilket bidrar till en ökad trygghet för fler Malmöbor. Samverkan mellan förskoleförvaltningen och hälsa-, vård- och

omsorgsförvaltningen är ett sätt för olika kommunala verksamheter att mötas kring konst, kultur och odling.

Kostnad: 12 000 kronor

Kontaktperson: Enhetschef Marie Hendra, marie.hendra@malmo.se

Generationsöverskridande aktiviteter mellan mötesplats och fritidsgård i Kirseberg

I Kirseberg ligger en av hälsa, vård-och omsorgsförvaltningens mötesplatser för seniorer, i närheten av Kirseberg fritidsgård som tillhör fritidsförvaltningen. För att skapa generationsmöten och goda relationer mellan seniora och unga Malmöbor i området har mötesplatsen och fritidsgården flera gemensamma aktiviteter. Under 2023 finns en önskan om att åka på en bussutflykt tillsammans, att åka båtturen Rundan tillsammans i Malmös kanal, samt att grillas och spela kubb med mera i Beijers park. Samarbetet syftar till att bygga broar över generationer genom att skapa gemensamma upplevelser och minnen och i längden bidra till en ökad trygghet i området.

Målgrupp: Unga och äldre Malmöbor.

Koppling till kommunfullmäktiges mål: Äldre ska kunna leva ett aktivt och socialt liv i Malmö. Genom generationsöverskridande aktiviteter skapas något gemensamt för Malmös äldre och yngre att mötas kring. Att ingå i en social gemenskap och ha en gemensam målbild bidrar till att minska känslan av ensamhet och är ett positivt exempel på hur staden kan arbeta med att minska ofrivillig ensamhet och social isolering. Aktiviteterna bidrar till att stadens verksamheter och offentliga rum synliggörs och tillgängliggörs genom ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv för fler Malmöbor. När människor i olika åldrar möts skapas nya relationer, vilket bidrar till en ökad trygghet för fler Malmöbor.

Kostnad: 20 000 kronor

Kontaktperson: Enhetschef Marie Hendra, marie.hendra@malmo.se

Digital inkludering för att minska ofrivillig ensamhet och förbättra hälsotillståndet i socioekonomisk utsatta områden

Projektet ”Utlån av surfplattor” påbörjades 2020 och startade på tre av Malmö stads öppna mötesplatser för seniorer. Syftet är att kostnadsfritt låna ut surfplattor till seniorer i Malmö stad och bidra till att skapa nyfikenhet för digital teknik och trygghet i digitalt användande. Målsättningen är att öka digital delaktighet och därigenom bidra till ökat psykiskt välmående och en minskad upplevelse av ofrivillig ensamhet.

Projektets olika delar är:

- utlåning av surfplattor på mötesplatser
- för den som inte har möjlighet att ta sig till en mötesplats finns alternativet att genom en IT-fixare få en surfplatta levererad hem och få instruktioner/information i hemmet
- utbildningar om digitalt användande på mötesplatserna
- avsatt tid för frågor om digital teknik på mötesplatserna
- möjlighet att komma till mötesplatser och använda surfplattor på plats.

För att nå fler Malmöbor i socioekonomiskt utsatta områden och bidra till en minskad segregation vill avdelningen satsa särskilt på att utöka antalet surfplattor på mötesplats Seniorum i Rosengård och mötesplats Lyckan i Nydala. Avdelningen har för avsikt att köpa in totalt 50 nya surfplattor. I samband med utökningen av projektet vill avdelningen satsa särskilt på att översätta informationsmaterial till fler språk än det svenska, samt att marknadsföra och att uppmärksamma satsningen genom två evenemang på mötesplatserna.

Kasam-portalen är framtagen för vuxna som riskerar att hamna i digitalt och socialt utanförskap. Alla människor har rätt till en fungerande vardag men för många kan vardagens aktiviteter vara en stor utmaning. De flesta människor har ett behov av att känna trygghet och digital inkludering i samhället och det är en grundläggande rättighet att kommunicera. Kasam-portalen innehåller appar och verktyg som ska göra användaren trygg och självständig med digital teknik, skapa digital inkludering och minska ofrivillig ensamhet och social isolering. Tanken är att Kasam-portalen läggs till i alla surfplattor som avdelningen har för utlåning.

Konst och kultur är starkt sammankopplat med hälsa och välmående. Som en del i projektet önskar avdelningen därför göra en särskild satsning på att öka psykiskt välmående genom digital kultur. Det finns inlagt appar och länkar i surfplattorna med tips på digital kultur. Tanken är också att en av avdelningens psykiatriundersköterskor genom samarbete med en lokal vårdcentral i Rosengård bjuder in till grupper på mötesplats Seniorum där gästerna får ta del av digital kultur och tips på digitala plattformar och appar. Träffarna ger mervärde genom att introducera mötesplatserna för Malmöbor som kanske aldrig tidigare varit där, samt öppnar upp möjligheter för nya bekanskskaper för de som vill.

Projektet utvärderas genom enkätsvar av varje Malmöbo som lånat en surfplatta. Aktiviteter kopplat till digital kultur utvärderas separat via enkätsvar.

Målgrupp: Malmöbor som lever i digitalt utanförskap och/eller inte har ekonomiska möjligheter att vara digitalt aktiva.

Koppling till kommunfullmäktiges mål: I Malmö råder det stora skillnader i levnadsvillkor, hälsa och möjligheten att kunna påverka sin egen vardag beroende på var i staden en bor. Att känna sig delaktig i samhället är grundläggande för psykiskt välmående. Två av hälsa-, vård och omsorgsförvaltningens fokusområden för 2023–2026 är att minska den ofrivilliga ensamheten, samt att öka digital delaktighet. Förvaltningen arbetar särskilt med att minska ensamhet som inte är självvald. Forskning visar att ofrivillig ensamhet ökar risken för till exempel hjärt- och kärlsjukdomar, depression och demenssjukdom. Samtidigt visar statistik att människor deltar mindre i sociala och kulturella aktiviteter ju äldre de blir, vilket innebär en ökad risk för ensamhet i form av social isolering.

För att främja god psykisk hälsa är delaktighet, ett socialt nätverk och social stimulans viktigt. Digital teknik möjliggör ökad trygghet, service och delaktighet och kan leda till större frihet, självständighet och förbättra hälsa och välmående. Den kan också bidra till att äldre personer kan bo kvar längre hemma och känna sig trygga och delaktiga i samhället.

Kommunen har en viktig roll i att främja digital delaktighet för alla invånare och minska ojämlikheter i hälsa. Att kunna använda internet via en dator, surfplatta eller telefon är i dag en

demokratifråga och en förutsättning för att kunna vara delaktig i samhället. En ytterligare aspekt av digital delaktighet är den ökade möjligheten att ta del av konst och kultur. Forskning visar att kulturella upplevelser är starkt sammankopplade med hälsa och välbefinnande. Genom projektet ges fler Malmöbor möjlighet att ta del av ett rikt och varierat utbud av kultur.

Summa: 306 000 kronor

Kontaktperson: Enhetschef Marie Hendra, marie.hendra@malmo.se

Mötesplats på hjul för att nå fler Malmöbor

Mötesplats på hjul är en flyttbar verksamhet med två Cargo-cyklar som tar sig runt i staden under vecka 21–37 för att möta seniora Malmöbor där förvaltningen inte har någon mötesplatsverksamhet. Alla är välkomna, det är gratis att delta i alla aktiviteter och förvaltningen bjuder på fika. Verksamheten var väldigt välbesökt under sommaren 2022 och kommer därför att utöka närvaron och aktiviteter under 2023 till tre dagar/vecka (att jämföra med en dag/vecka föregående år).

Varje förmiddag är det gymnastik med Friskis och Svetts. På eftermiddagarna är det möjligt att träffa seniorrådgivare, anhörigkonsulenter, biståndshandläggare, fixare, biblioteket, stadsarkivet, Räddningstjänsten syd. Det finns också möjlighet att spela boule, kubb och delta i quiz. Varje eftermiddag bjuds det på fika från en av Malmö stads dagliga verksamheters kök.

Alla platser verksamheten dyker upp på är tillgänglighetsanpassade och går att ta sig till med färdtjänst. Det finns stolar, bord och toalett i närheten.

Verksamheten utvärderas genom enkäter.

Målgrupp: Seniora Malmöbor i områden där avdelningen inte har fysiska mötesplatser.

Koppling till kommunfullmäktiges mål: Alla Malmöbor har inte möjlighet att ta sig till stadens öppna mötesplatser. För att möta fler Malmöbor och tillgängliggöra avdelningens verksamheter blir mötesplatserna mobila och möter under vecka 21–37 Malmöborna på fyra olika platser runt om i staden. Genom samarbete mellan förvaltningen och lokala organisationer, kulturförvaltningen, Räddningstjänsten Syd anordnas aktiviteter och informationsinsatser. Att träffa nya människor öppnar för möjligheter för att skapa nya relationer och bidra till en minskad upplevelse av ensamhet, samt ökad trygghet. Mötesplats på hjul är också ett sätt att nå ut med information om kommunens verksamheter och stärka tilliten till samhällets institutioner.

Summa: 200 000 kronor

Kontaktperson: Enhetschef Marie Hendra, marie.hendra@malmo.se

Ansvariga

Sergio Garay, förvaltningschef